

SISEMINISTEERIUM

Hr Andrus Pirso
Rahandusministeerium

Teie: 04.03.2025

Meie: 20.03.2025 nr 1-11/268

Vastus teenuste ja eelarve revisjoni vahekokkuvõttele

Tutvustasite 04.03.2025 Siseministeeriumi suhtes läbiviidava „Teenuste ja eelarve revisjoni“ I vaheetapi tulemusi ning tegite valitsemisala teenuste andmekorje tabeli jm andmete pinnalt omapoolsed ettepanekud tõhustamiskava analüüsimise fookusteemadeks.

12.03.2025 arutas Siseministeeriumi valitsemisala juhtkond Rahandusministeeriumi poolt tehtud järeldusettepanekuid ning ka omapoolseid ettepanekuid, kus nähakse riigiüleselt tõhustamiskohtasid. Alljärgnevas toon teie esitluses olnud kogumite kaupa välja Siseministeeriumi valitsemisala juhtkonna tagasiside koos selgituste ning otsusena.

1. Asutustelt laekunud tugiteenuste ettepanekud

1.1. Dokumendihalduse osaline konsolideerimine RTK-sse.

Andmekorje tabelist nähtus lisainfo. SIM poolne ettepanek puudutas vaid SIM enda arhiivinduse ja uue keskse süsteemi viimist RTK-sse.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

1.2. Asutuste personalijuhtimise konsolideerimine.

Andmekorje tabelist nähtus lisainfo. SIM pole pidanud vajalikuks VA personalijuhtimise konsolideerimist SIMi. Kõne all on täna sisemiselt (juhtimis)koolituste jm arendustegevuste ühine korraldamine.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

1.3. Ministeeriumite väliskommunikatsiooni osaline konsolideerimine.

RM sõnastus on eksitav. SIM VA kommunikatsiooni võrgustikus on arutatud välisveebi tehnilise halduse tsentraliseerimist, samuti sotsiaalmeedia halduse keskselt korraldatavaks muutmist.

OTSUS: lisada tõhustamiskavasse analüüsimiseks korrigeeritud sõnastusega (välisveebi ja sotsiaalmeedia haldus).

1.4. Ministri autojuhi teenuse üleandmine PPA-le

Seda teemat võib maksimaalselt SIM VA sisemiselt edasi arutada.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

1.5. Minna kasutusrendi asemel üle omandisõidukitele

Tegemist pole vaid SIM VA asutuste sõidukipargi probleemiga, mistõttu korrigeerida teema pealkirja ja ettepanek on RM-ile riigiüleselt kasutusrendiga kaasnevate kulude kokkuhoiuks omandisõiduki kasutamise võimaluse loomist analüüsida. Täna on paljude VA erisõidukite

rentimisel ja selle lõppemisel vaja teha topelt kulud – tehnika ja erilahenduste paigaldamisele lisandub rendilepingu lõppemisel sõiduki algsesse seisundisse tagasi viimise suured kulud. Rendisõidukite kasutamise võimalus peab ka jääma. Vajalik seadusemuudatus.

OTSUS: lisada tõhustamiskavasse riigiülelts analüüsimiseks korregeeritud sõnastuses.

- 1.6.** Suunata kommunikatsiooni tegevused ainult nendele põhiteenustele (1247, kriis); mille teadlikkus inimeste hulgas on madal.

Jääb ebaselgeks, mille pinnalt RM sellise ettepaneku sõnastas, ei toetata, kuna sellist olukorda ei peeta võimalikuks.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

2. RM vaates teemad, mille osas näevad vajadust edasi tegeleda

- 2.1.** Eelarve jääkide ja ülekantavate analüüs

OTSUS: nõus analüüsimisega

- 2.2.** Täiskasvanute keeleõpe

OTSUS: nõus analüüsimisega

- 2.3.** Kõrghariduse rahastamine valitsemisalades

Teema pealkiri on eksitav. RM poolt tehtud vahetulemuste kokkuvõtte esitluses kuvati välja selgelt teemat, mille fookuses oli Sisekaitseakadeemia SIM VA-st HTM VA-sse ära viimine. Esitluses ja selle märkmetes toodu põhjendused olid kallutatud või tehtud vähesel teadlikkuse pinnalt. SIM ei toeta SKA ära viimist HTM valitsemisalasse. Samas nõustume, et Sisekaitseakadeemia puhul on vajalik analüüsida olemasoleva infra ning kompetentsi baasilt täna pakutava õppe ja tegevuste ulatust koostöös teiste kõrgkoolide poolt pakutavaga (milliseid oskusi ja kompetentse on võimalik pakkuda teiste kõrgkoolide pinnalt ning kas on oskusi ja kompetentse, mida saab pakkuda üksnes SKA).

OTSUS: analüüsi ese ümber sõnastada, et oleks mõistetav analüüsi tegelik eesmärk.

- 2.4.** Teenuste mõõdikute sihttasemed vs täitmine vs teenuste eelarve

Ei toeta RM tasandil teema analüüsimist. Ettepanek analüüsida SIM VA sisemiselt „Teenusepõhise juhtimise (TPJ) 2.0“ arenduse raames. Teema vajab analüüsi fookusteemana riigiülelts (RM + RK koostöö strateegilise planeerimise, tegevuspõhise eelarvestamise ja teenuste juhtimise raamistiku kooskõla vaates), mitte vaid SIM VA teenuste keskselt. Tegemist on riigiülelts võimalinguga.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks SIM teenuste keskselt mitte lisada või analüüsida vaid riigiülelts teemana.

3. Dubleerimised sarnaste teenuste osutamisel?

- 3.1.** Ennetuse teenus - TRAM, SKA-LSV, RIA, TAI, TTJA jt

Ennetuse teemad on üpris erinevad, neid lihtsalt kokku panna ei saa. Et RM-il oleks lihtsam seda teemat analüüsida, tuleks ette võtta 2014.a Riigikantselei juurde loodud vigastuste ennetamise rakkerühma koostatud põhjalik analüüs.

Oluline on mõista, et teenuste andmekorje tabelist PÄA poolt välja toodud erinevate PÄA-s täna eraldi käsitletud ennetuse teenuste kokkupaneku ettepaneku/tahte näol ei ole tegemist riigiülelts tõhustamistegevusega, vaid asutuse sisese juhtimistegevuste tõhustamisega, mis realiseeritakse SIM VA TPJ 2.0 arenduse raames. Analüüsida on võimalik siiski näiteks PPA ja TRAM liiklusohutuse ennetuse tegevuste võimalikku kattuvust.

OTSUS: lisada tõhustamiskavasse analüüsimiseks korregeeritud sõnastusega liiklusohutuse ennetustegevuse vaates

- 3.2.** Merereostustõrje, SAR ja rannikuvalve teenus - PPA, PÄA, KVS, TRAM

Alates 2023 ühendati KAMi VA-sse SIM VA-st PPA laevastik, mille kohta tehti ka analüüs. Lisaks loodi 1.juulist 2023 riigilaevastik, kuhu anti üle kogu riigi veesõidukite haldus ning mille loomine põhines samuti analüüsil. SIM ettepanek on riigi poolt tervikvõime loomise ja loetletud kolme teenuse osutamise tegevused nüüd uuesti üle analüüsida, et saada vastused küsimustele kuidas on 2 aastat hiljem antud reformid oma eesmärgi täitnud, kuidas on tervikvõime vaates teenuste osutamise kvaliteediga ja kas kogumis on riik saavutanud tõhususe RE vahendite kasutamisel.

OTSUS: lisada tõhustamiskavasse analüüsimiseks korrigeeritud teemana laevastiku ja riigilaevastiku loomise ühendamise eesmärkide täitmise analüüs.

3.3. Piirikontrolli teostamise teenus - PPA, MTA

PPA hinnangul oleks võimalik piirikontrolli protseduurid liita tollikontrolli tegevustega, st andes see ülesanne üle PPA piirivalvele. Täna suudaks PPA piiripunktides seda ise ära teha, vabastades sellega tolliametnike ressursi piiripunktis. Ettepanek ei puuduta MTA riiklikku järelevalve teostamist.

OTSUS: lisada tõhustamiskavasse analüüsimiseks piirikontrolli ja tollikontrolli tegevuste ühendamise teema

3.4. Viisateenus - PPA, VÄM

PPA-l pole midagi selle vastu, kui viisade menetlus ja väljastamine tervikuna hakkaks asuma VÄMis.

OTSUS: nõus analüüsimisega

3.5. Suurõnnetuse ohuga ja ohtlike ettevõtete valdkonna tegevused ja teenused - PÄA, TTJA, Keskkonnaamet, Terviseamet, Tööinspeksioon, MTA

OTSUS: nõus analüüsimisega

4. Muud RM ettepanekud, mis vajavad kaalumist ja ootavad SIM VA otsust edasi tegelemiseks

4.1. Asutuste sarnastes/kattuvates/haakuvates teenustes ja tegevustes dubleerimise tuvastamine

Analüüsimine SIM VA siseselt TPJ 2.0 arenduse tegevuste raames.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

4.2. Kodanikuühiskonna arendamise üleviimine KUMi alla

SiM ei toeta ettepanekut viia kodanikuühiskonna valdkond üle KuMi. Oma seisukohta põhjendame järgmiselt:

Kodanikuühiskond on otseselt seotud turvalisuse, kogukondade arendamise, elanikkonnakaitse ja kriisivalmiduse, usuelu, siseturvalisuse vabatahtlike, demokraatlike väärtuste edendamise ja tugevdamise ning ühiskondliku usalduse kasvatamisega. Tugev kodanikuühiskond on demokraatia ja turvalisuse alustala. Turvalised, tugevad ja elujõulised kogukonnad on kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse nurgakivideks. Peame vajalikuks tegeleda ja suunata vahendeid kodanikuühiskonna kriisikindluse tõstmiseks. Hetkel on SiM, KuM ja VÄM ette valmistamas Sidusa Eesti arengukava vahehindamist, mille raames mh soovime analüüsida, kuivõrd arengukava alaeesmärgid ja nende saavutamiseks loodud programmid on kogumina kokkusobivad. Valdkonna üle viimine ei too rahalist kokkuhoidu ega loo uut väärtust. Asekantsleri ametikoha puudumine ei ole pärssinud ei usu- ega kodanikuühiskonna valdkonna arendamist. Peame perspektiivikaks hinnata riigi osalusega sihtasutuste võimalikku ümberstruktureerimist ja sarnaste tegevusvaldkondadega SA-de potentsiaalset liitmist. Näitena ühildada KÜSK ja VPK juures tegutsev Eesti Koostöö Kogu.

OTSUS: esialgsel kujul analüüsi ei toeta, muuta analüüsi teemafookust riigi osalusega sihtasutuste tegevuste dubleerimiskohtade tuvastamiseks.

4.3. Rahvastikuregistri väljaviimine SIMist

RR osa on juba analüüsitud põhjalikult. Kokkuhoidu kaasa ei tooks, kuna täna toimub SIMist poliitika kujundamine ja rakendus sama ressursiga. RR väljaviimine SIMist nt PPA-sse tooks kaasa hoopis olulisel määral püsiva lisavajaduse, mitte kokkuhoidu ja tõhustamist.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

4.4. Erakondade rahastamise väljaviimine SIMist

SIM hinnangul ei peaks antud tegevus asuma SIM VA-s, vaid nt RK-s. Seni pole tegevuse väljaviimine SIMist õnnestunud.

OTSUS: nõus analüüsimisega.

4.5. SMIT poolt teenuste osutamine.

Vaadeldakse SIM VA siseselt TPJ 2.0 arenduse vaates 2025-2026 kestel.

OTSUS: tõhustamiskavasse analüüsimiseks mitte lisada.

5. SIM VA juhtkonnalt täiendavad ettepanekud tõhustamiskavasse analüüsimiseks:

5.1. Kriminaalmenetluste uurimise konsolideerimine PPA-sse.

St väljaspool SIM VA väikese menetluskooormusega (mõni menetlust aastas) asutuste jaoks, nagu nt MTA narkokuriteod, Keskkonnaamet, nõuab kriminaalmenetluse uurimine kvaliteetse kompetentsi loomist ja hoidmist kasina praktika pinnalt. Asutustes tuleb üleval pidada väga kallist kriminaalmenetluse inimressurssi, tagada muutuv kompetentsi olemasolu, piisava praktika vilumuseta menetluskvaliteet, tehnika jm varustus. Kriminaalmenetluse konsolideerimisel väheneks oluliselt ka riigi halduskooormus, mis kaasneb kriminaalmenetluseks vajalike riigisadaluse juurdepääsulubade menetlemisega, samuti asutuste jälitusõigusega. Ettepanek ei puuduta MTA riiklikku järelevalve teostamist. Samuti on vajalik analüüsida, kuidas haakuvad SIM VA pädevuses olevate majanduskuritegude ja MTA maksukuritegude kuriteomenetlused.

5.2. HIS arenduse kiirendamisse investeerimine.

Statsionaarsete kiiruskaamerate poolt fikseeritud piirkiiruse ületamisi automaatselt menetleva Hoiatusmenetluse infosüsteemi (HIS) arendusse lisainvesteeringu leidmine tõstaks IS süsteemijõudlust menetleda piirkiiruse rikkumisi. Selle tulemusena tekiks trahvitasude näol riigile aastas lisatulu ca 15 milj ning avaldaks positiivset mõju ka liiklusohutuse suurenemisele.

5.3. Riigiülese tõlketeenuse konsolideerimine (nii menetlus- kui menetlusväline).

Igal asutusel ei ole mõistlik enda tõlkekeskust välja arendada. Enamikes asutustes ei ole tööl tõlkevaldkonna spetsialiste, vaid tõlketööd korraldavad kas üldosakonnad vms tugiosakonnad, seetõttu puuduvad neil ka valdkonna spetsiifilised teadmised. Probleeme on tõlkehangete läbiviimisega, rahul pole ei tellijad ega hangetes osalevad bürood. Hetkel käimasolev riigi keskse tõlkekeskkonna Tõlkevärava arendus tekitab avalikule sektorile platvormi, kus tõlketeenuse korraldust tsentraalselt hallata.

Pikalt on räägitud sellest, et puudu on meditsiini jms avaliku teenuste tõlkest (nt KOVid, sotsiaalvaldkond) – kui ressursid koondada kokku, oleks tulevikus võimalik kogu avalikule sektorile pakkuda tõlketeenust, sh suulist tõlketeenust. PPA kui suurim avaliku sektori 'tõlkebüroo' võib loomulikult olla selle konsolideerimise eestvedajaks. Praegu puudub info erinevate asutuste mahtude/vajaduste kohta, seega ei oska ennustada kokkuhoiu määra. Vaja oleks kindlasti põhjalikku kaardistust ja analüüsi.

5.4. Sotsiaalse kiirabi teenuste osutamine.

Lisaks liiklusõnnetuste, objektivalve, surnute veo teemadele on probleemiks politsei- ja päästeametnike ehk operatiivressursi kasutamine sotsiaalteenuste osutamiseks. Kurname riigi kõige kallimat ressursi nende ülesannetega, samal ajal sellel ressursil neid kompetentse ja

vahendeid ei ole, et neid ülesandeid hästi täita. Ettepanek riigiülevalt analüüsida, kuidas on korraldatud kiirabi, KOVid+ PPA+PäA ressursi kasutamine sotsiaalteenuste osutamiseks 24/7, vabastades politsei- ja päästeressurssi nende põhitegevuse jaoks.

5.5. Riigiülevalt varade halduse analüüsimise ettepanek.

Politsei jm muude ametkondade kätte sattunud leidude hoiustamine ei peaks olema politsei ülesanne, võiks olla nt KOVide ülesanne. Kohtutäiturite poolt arestitud vara peab täna hoiustama PPA, tuues kaasa ametile halduskoormuse ja olulise eelarve vajaduse asja väärtuse säilitamiseks vajaliku hoiustamistingimuste tagamise. Kohtutäituritel puudub motivatsioon asja kiireks lahendamiseks. Ettepanek analüüsida leidude käitlemist ning kohtutäituritele varade (arestitud, ära võetud, konfiskeeritud) haldamise kohustuse andmist.

5.6. Riigiasutuste kinnisvara temaatika.

Ettepanek analüüsiks, kuidas motiveerida asutusi kinnisvara kuludelt kokku hoidma – laiemalt ja süsteemsemalt rakendama, sh kui hoian kulu kokku, siis saan selle raha asutusele.

5.7. Kriisivarud.

Ettepanek analüüsida üle riigi varudekeskuse roll kriisivarude haldamises.

5.8. HTM poolt keskse ehk riigiülese digiõppeplatvormi Moodle arenduse ja koordineerimise lõpetamine.

Kõikidel riigiasutustel eksisteerib sarnane vajadus oma töötajate ja teenistujate kompetentsi hoidmiseks või täiendamiseks luua e-kursusi ning see vajadus on ajas kasvav, arvestades tänapäeva elukestva õppe ning tehnoloogia trende. Tegemist on riigiülese horisontaalse vajadusega. HTM Moodle digiõppeplatvormi kaotamine võis tuua näilise kokkuhoiu riigile, kuid HTM Moodlet kasutanud riigiasutused peavad nüüd kõik iseseisvalt leidma täiendavaid vahendeid sisemise kompetentsi loomiseks ja hoidmiseks, et IT platvormi ja selle arendamist ülal pidada. Riigi vaates teevad asutused sama eesmärgi saavutamiseks dubleerivaid tegevusi, sh kasutavad ka riigieelarvet, et „oma Moodle“ või sellesarnase alternatiivset digiõppeplatvormi luua.

5.9. Riigiülese juhtimisinfosüsteemi puudumine.

TERE rakendamiseks ning teenusepõhise strateegilise planeerimise ja juhtimise haldamiseks keskse juhtimisinfosüsteemi puudumine on põhjustanud vähemalt 10a kestel asutuste poolt korduvate kulutuste tegemisi alustades analüüsides tellimisest ja nende pinnalt erinevates platvormides või IS-ide väljaarendamise katseteni. Luhtunud katsete järel korraldatakse järgmisi lahendusi. Vaid väiksemad asutused saavad leppida Excel tabelites majandamisega ning tugivaldkonna võtmeisikute ajaloolisele mälule juhtimisotsuste seoste või tagamaade osas. Täna nt on Riigikantselei läbi strateegiajuhtide võrgustiku antud probleemi tõttu kaardistamas, millised tööplaanide, strateegiate juhtimise jm juhtimisinfo haldamise keskkonnad on ministeeriumites ja selle allasutustes kasutusel. Analüüsida tuleks, millist kokkuhoidu on riigil võimalik saavutada, kui riigis on kokku lepitud vastutav ministeerium, kes kujundaks eeltoodud äriprotsessidele tervikliku raampõhimõtted ja loob riigiasutustele võimaluse eesmärkide saavutamiseks kasutada kesket juhtimisinfosüsteemi.

Edastame punktis 2.3. toodule lisaks Sisekaitseakadeemia SIM VA-sse jäämise vajalikkuse esmased põhjendused:

- 1) Sisekaitseakadeemia ei ole lihtsalt õppeasutus, vaid on integreeritud osa siseturvalisuse tagamisest ning laiapindsest riigikaitsest. Täna on Sisekaitseakadeemiasse loodud karjäärikeskus, mis värbab töötajaid kogu valitsemisalale ning loodud on elanikkonnakaitse teadus- ja arenduskeskus, millel oluline roll poliitikakujundajatele sisendi andmiseks ning arendusteks
- 2) Õpe SKA-s on seotud eriteenistuse staatusega, kaitseriietuse, varustuse, tehnika ning kriisirollidega, mis sätestatud seadusega, siis tähendaks õppeasutuse üleviimine teise haldusalasse väga suurt halduskoormust nii seadusandluse muutmise, koostöö (teenistuste tehnika kasutamine jms) kui ka tulevikus kriisivalmiduse ja laiapindse riigikaitse valdkonnas (SKA on varuasukoht ning reserv teenistustele), mistõttu praegusel äreval ajal

hakata analüüsima või muutma seda valdkonda, mis toob igaljuhul kaasa, nii nagu iga muudatus, teatavaks ajaks nõrgenemise (sh periood on pikk arvestades analüüsi, muudatuste ettevalmistamise ning uuesti töökorda jõudmise faase), ei ole hetkel kuidagi mõistlik samm.

- 3) SIM on järjepidevalt teinud samme, et suurendada koostööd ning läbipaistvust, nii viidi 2a tagasi näiteks õppekohtade tellimise protsess sisekaitseharidusseminari põhiseks, kus kõikide SKA õppevaldkondade asutused esitlevad oma pikaajalisi personaliprognose ning vajadusi. Seejuures on kõik õppevaldkonnad võrdses seisus ning lähtutakse tegelikust vajadusest, eelarve võimalustest ning mõjust, ehk aastati võivad prioriteedid erineda ning sellest tulenevad ka siseministri fookusteemad, kuid see ei tähenda, et õppekohtade tellimine oleks kuidagi ebavõrdne. Pigem vastupidi, politsei õppekohtade jaoks küsiti lisaraha, et mitte teha seda kellegi teise arvelt.
- 4) Samuti on SIM valitsemisalas olnud viimastel aastatel fookuses teadus-, arendus ja innovatsioonitegevus, mis Sisekaitseakadeemiaga otseselt seotud. Valmimas on SIM valitsemisala teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonistrateegia, mis seab SKAle olulise rolli siseturvalisuse teadus- ja arendustegevuses. Valdkonna koordineerimine viidi ühte meeskonda vähem kui aasta tagasi (tiimipõhine juhtimine), mis on aga juba praeguseks olulisel määral tõstnud koostöövõimekust, hariduse-, teaduse ja innovatsiooniteemade nähtavust ning võime kasvu, kuivõrd neid teemasid vaadeldakse ühtse tervikuna valitsemisala üleselt. Koostöö Sisekaitseakadeemia ning valitsemisala asutuste vahel on parem kui kunagi varem läbi TAI võrgutiku ning ühiste eesmärkide seadmise, mille tõttu oleks praegu muudatuste tegemine ennatlik ning pidurdaks oluliselt edusamme, mis on tehtud õppekohtade planeerimise loogikas, teadus- ja arendustegevuses ning nende omavahelises seoses.

Lisaks on SIM seadnud 2025 tööplaanis eesmärgiks SIMi kui koolipidaja rolli defineerimise ning SKA rolli täpsustamise laiapindses riigikaitstes (valmib 2026), mistõttu ei ole mõistlik hetkel siseturvalisuse valdkonda nõrgestada, kus töötajaid on prognooside kohaselt puudu kasvavas trendis ning alus on pandud terviklikule siseturvalisuse arendamisele nii hariduse, teaduse, innovatsiooni kui siseturvalisuse tagamise vaates.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anne Abel
Strateegia- ja arendusosakonna juhataja
Siseministeerium

Anne Abel 6125154
anne.abel@siseministeerium.ee